

# สอนอย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ-การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ

## สอนอย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อ.สุรพล เอี่ยมอุทรทรัพย์

แผนกพัฒนาวิชาการ

### การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ

ในวารสารวิชาการที่ออกเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่านได้อ่านเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างท่านผู้อ่านกับผู้เขียน โดยเฉพาะในคอลัมน์ “สอนอย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” จะพยายามหยิบยกวิธีการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยครูผู้สอนในแนวคิดหลักการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่นำเสนอ นั้น ถ้าจะให้ได้ผลจริง ๆ หรือเกิดประโยชน์กับผู้เรียนโดยแท้จริงแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะต้องคิดและปรับกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและสภาพของห้องเรียนผู้เรียน เพราะครูผู้สอนจะทราบถึงสภาพต่าง ๆ ได้ดีกว่าใคร ๆ ทั้งนี้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีการคิดวางแผนออกแบบการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายวิธีการโดยใช้แนวคิดหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะต้องพยายามศึกษาหาความรู้ไว้ จะทำให้การทำงานของครูผู้สอนประสบผลสำเร็จผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข โดยกิจกรรมที่หลากหลายครูผู้สอน ก็จะสอนอย่างมีความสุขเช่นกัน ด้วยการคิดค้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน จึงทำให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันอย่างมีความสุข ก็จะทำให้สังคมของเรา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุขซึ่งใคร ๆ ก็อยากได้ทั้งนั้น

ในวารสารวิชาการฉบับนี้ทางแผนกพัฒนาวิชาการ จะนำเสนอแนวคิดและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคิดว่าท่านผู้อ่านคงจะทราบกันดีแล้ว แต่จะขอนำเสนออีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป วิธีการที่ว่านี้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ “ร่วมแรงร่วมใจ” (Cooperative Learning) ซึ่งก็ประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี ถ้ามีโอกาสหรือท่านผู้อ่านต้องการทราบรายละเอียดของแต่ละวิธีการ ทางแผนกพัฒนาวิชาการก็จะนำเสนอแต่ละวิธีการต่อไป แต่ในฉบับนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจในภาพรวมก่อน เมื่อมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการร่วมคิดและอภิปรายร่วมกันได้ หลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมแบบร่วมแรงร่วมใจ คือการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการผสมผสานระหว่างทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคมกับทักษะด้านเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ โดยจัดให้ผู้เรียนได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันทำงาน

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยในแต่ละกลุ่มต้องประกอบไปด้วยผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อให้คนเก่ง ช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า ความสำเร็จของบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม โดยเน้นความสำคัญของทุกคนในกลุ่ม ในการดำเนินกิจกรรมทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนจะต้องรู้เข้าใจและปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมที่สุดจึงจะเกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ บทบาทของครูผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน มีดังนี้

### **บทบาทของครูผู้สอน**

1. กำหนดขนาดของกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มต้องมีผู้เรียนที่เก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ด้วยกัน (ขนาดของกลุ่มประมาณ 2-6 คน)
2. จัดเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์ ข้อมูลความรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อการศึกษาหาความรู้
3. จัดเตรียมแบบฝึก เพื่อเตรียมมอบหมายให้กลุ่มดำเนินการศึกษาหาความรู้
4. เป็นที่ปรึกษาของกลุ่มโดยการให้คำแนะนำข้อมูลความรู้แนวคิดต่าง ๆ
5. ชี้แจงกฎกติกา หรือ แนวปฏิบัติงานให้ผู้เรียนรับทราบเป็นแนวเดียวกัน
6. วางแผนการวัดผลประเมินผล เช่น การใช้เครื่องมือวัดผล การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและการสรุปผลจากการวัดผลประเมินผล

### **บทบาทของผู้เรียน**

1. ผู้เรียนในกลุ่มต้องร่วมมือช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม โดยเฉพาะคนเก่งต้องคอยช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า คนที่อ่อนก็ต้องพยายามศึกษาหาความรู้ หรือพยายามถามผู้รู้ให้มากที่สุด
2. แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องพยายามทำงานให้ดีที่สุด
3. ต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม พยายามสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน
4. พยายามศึกษาหาความรู้ หรือหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานให้มากที่สุด
5. ฝึกการอบรมข้อมูลความรู้ให้เป็นระบบ และการนำเสนอให้เป็นขั้นตอน
6. พยายามตอบคำถามกับตัวเองให้ได้ว่า ในการทำงานนั้น ๆ เราได้อะไรบ้าง ถ้าไม่ได้หรือได้น้อยต้องชวนช่วยหาให้ได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

ที่กล่าวมาทั้งหมดที่เป็นบทบาทของครูผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน เป็นภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมแบบร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ ยังมีอีกมาก ก็ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจะต้องออกแบบต่อไป จะเห็นว่าวิธีการใด ๆ ก็ตามแต่ก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมอย่างไรให้เหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจะเตรียมได้ เมื่อทุกอย่างได้เตรียมพร้อมก็ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดได้เลย แต่ที่สำคัญอย่าลืมครูผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่า

ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง และต้องทำการวัดผลประเมินผลให้ได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดถ้ายังไม่ได้ก็ต้องทำการพัฒนาปรับปรุงให้ได้ผลตามจุดประสงค์ต่อไป

**\*อย่าลืมกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน และทำการวัดผลประเมินผลเพื่อตอบสนองจุดประสงค์นั้น\***